

30.09.2026

Naleraq

EM2026/276 og 395

Kuno Fencker

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2027 at fremsætte de nødvendige lovændringer, så afgiften på emballage indeholdende drikkevarer afskaffes, herunder gennemføre nødvendige konsekvensændringer i afgiftslovgivningen.

Naalakkersuisut pålægges samtidig særskilt at opgøre provenutabet og indarbejde afskaffelsen og provenutabet i FL2027.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges til FM2027 at fremsætte et lovforslag, der fritager øl og sodavand, som produceres og tappes i Grønland, for emballageafgift.

(Siumuts Inatsisartutgruppe)

Førstebehandling

Tak.

Fra Naleraq støtter vi begge forslag.

Men jeg vil først og fremmest fremhæve punkt 276, fordi det tager fat om det grundlæggende problem:

Emballageafgiften på drikkevarer bør afskaffes.

Grønland er allerede et dyrt land at leve i.

Vi har enorme afstande.

Vi har dyr fragt.

Vi har små markeder.

Vi har begrænset konkurrence.

Og alligevel lægger vi endnu en afgift oven på de varer, som almindelige mennesker køber hver eneste dag.

Naalakkersuisut forventer selv, at denne emballageafgift vil give Landskassen omkring **93 mio. kr. i 2027.**

Samtidig fremgår der af finanslovsforslaget en samlet indtægtspost på næsten 157 mio. kr. for mineralvand og emballage, herunder plastikposer.

Det er vigtigt at sige, at de 157 mio. kr. ikke alene er den afgift, vi behandler i dag. Men beløbet illustrerer alligevel, hvor omfattende dette afgiftsområde er blevet.

Mit spørgsmål er derfor:

Kan befolkningen ude på kysten mærke fordelene ved, at vi opkræver alle disse penge?

Er dagligvarerne blevet billigere?

Er systemet blevet enklere?

Er administrationen blevet mindre?

Jeg mener, at vi skal stille de spørgsmål meget ærligt og besvare dem åbent.

For samtidig kan vi se, at returpantssystemet har udviklet sig til en omfattende logistisk og administrativ konstruktion.

I bygder og mindre bosteder skal butikker modtage, opbevare og håndtere emballage. KNR har dokumenteret situationer, hvor returemballage kan blive liggende i månedsvis, før den kan transporteres videre med skib eller på anden måde.

Vi installerer automater. Vi skal servicere dem. Reservedele og teknologi skal hentes udefra. Emballage skal samles, opbevares, presses og transporteres over enorme afstande.

Dette system passer slet ikke til bygderne.

Et system, der måske ser fornuftigt ud på et regneark i et stort europæisk land, er ikke nødvendigvis fornuftigt i Grønland.

Vi er nødt til at udvikle løsninger ud fra vores egen geografi.

Det betyder ikke, at Naleraq ikke vil passe på naturen.

Tværtimod.

Fra Naleraq vil vi selvfølgelig passe på naturen.

Men miljøpolitik behøver ikke nødvendigvis at være det samme som flere afgifter og mere administration.

Vi kan organisere affaldet anderledes.

Vi kan sortere.

Vi kan komprimere.

Vi kan samle affaldet lokalt og regionalt.

Vi kan genanvende materialer, hvor det giver økonomisk og miljømæssig mening.

Og vi kan energiudnytte affald på steder, hvor det er den bedste løsning.

Det afgørende er ikke, om vi kopierer et bestemt pantsystem.

Det afgørende er, hvordan vi holder vores land rent og håndterer affaldet bedst, billigst og mest effektivt.

Og her er ESANI blevet et alvorligt advarselssignal.

De seneste oplysninger viser, at ESANI står til endnu et underskud på omkring 30 mio. kr.

På pantområdet alene havde ESANI pr. 31. juli et underskud på **13,3 mio. kr.**

I første halvår modtog ESANI 24,8 mio. kr. i pant, men udbetalte 35 mio. kr. ESANI forklarer selv, at ordningen blandt andet blev finansieret ud fra en forventning om højst omkring 90 procent retur, mens returprocenten nu ligger omkring 100 procent.

Det fortæller os noget meget vigtigt:

Problemet er ikke, at borgerne ikke afleverer emballagen. Problemet er selve konstruktionen af systemet.

Og hvem skal betale, når systemet ikke hænger sammen?

Kommunerne.

Kommuneqarfik Sermersooq står efter den fremlagte genopretningsplan over for en betydelig forhøjelse af betalingen til ESANI.

Og så må vi spørge:

Hvor skal kommunerne hente de penge?

Fra socialområdet?

Fra børnene?

Fra ældreområdet?

Fra vedligeholdelse af bygninger?

Fra andre kommunale serviceområder?

Pengene kommer ikke ud af den blå luft.

Når en kommune skal betale mere til et offentligt selskab, har den færre penge til noget andet, medmindre regningen sendes videre til borgerne.

Og her ser jeg et større problem i vores økonomiske politik.

Vi har gennemført Suila og en skattereform, som skulle give borgerne flere penge mellem hænderne.

Samtidig opretholder vi afgifter, gebyrer og systemer, som trækker penge den anden vej.

Hvis målet er at øge borgernes disponible indkomst, kan vi ikke bare kigge på den ene side af regnestykket.

Vi må også se på alle de omkostninger, vi politisk lægger oven på borgernes hverdag.

Der bruges også meget store beløb på arbejdskraft, som arbejder for Grønland, men opholder sig uden for landet. Vi har oplysninger om, at omkring 100 mio. kr. årligt på denne måde kan forlade den grønlandske økonomi i stedet for at blive omsat her.

Det bør give anledning til et langt større spørgsmål om vores prioriteringer:

Hvorfor er vi så hurtige til at hente penge hos borgerne gennem afgifter, men så langsomme til at gøre noget ved de store strukturelle udgifter andre steder?

Vi har også fået oplysninger fra medarbejdere i KNI om betydelige kassationer af sodavand og andre varer, blandt andet som følge af datoudløb og udfordringer omkring lager og vareflow.

Det er ikke et officielt opgjort tal, og derfor vil jeg ikke sætte et beløb på her.

Men hvis disse oplysninger er korrekte, bør Naalakkersuisut undersøge dem.

For vi kan ikke kalde et system miljøvenligt, hvis det samtidig bidrager til unødvendige kassationer og ressourcespild.

Så er der punkt 395.

Fra Naleraq støtter vi også intentionen om at styrke produktion i Grønland.

Hvis virksomheder vil producere øl, sodavand eller andre produkter her i landet, skabe arbejdspladser, betale lønninger her og skabe økonomisk aktivitet her, bør vores afgiftslovgivning ikke unødvendigt stille dem dårligere.

Forslagets præcise lovtekniske udformning bør behandles ordentligt, fordi Naalakkersuisut korrekt gør opmærksom på, at varer, der både produceres og tappes her i landet, ikke pålægges emballageafgift som importerede færdigvarer. Det lovtekniske skal afklares. Men intentionen er efter vores opfattelse vigtig, og vi støtter den:

Vi skal gøre det attraktivt at producere i Grønland.

Og så er der noget, jeg ikke kan lade være med at nævne.

I 2023 fremsatte Demokraatits formand Jens-Frederik Nielsen selv forslag om at fjerne indførselsafgiften på emballage.

Demokraatit argumenterede dengang meget klart for, at afgiften ramte borgernes købekraft. Senere samme år sagde Demokraatit under finanslovsdebatten meget direkte, at de øvrige partier hentede omkring 85 mio. kr. fra borgernes lommer ved ikke at sænke afgiften på importeret sodavand.

Derfor synes jeg, at det er rimeligt at spørge Demokraatit i dag:

Hvad har ændret sig fra 2023 til 2026?

Hvis emballageafgiften var dårlig for borgernes købekraft i 2023, hvorfor er den så nødvendig i 2026?

Naleraqs position er klar.

Vi skal passe på naturen.

Vi skal have et velfungerende affaldssystem.

Men vi behøver ikke derfor at acceptere enhver afgift, enhver administration eller enhver teknisk konstruktion.

Det gamle system med genbrugelige Nuuk Imeq-flasker var ét system.

Det nuværende system med mange forskellige engangsemballager er noget andet.

Derfor bør vi også turde tænke anderledes.

Afskaff emballageafgiften på drikkevarer.

Gennemgå hele returpantssystemet økonomisk, logistisk og administrativt.

Find en enklere affaldsløsning, der passer til Grønlands geografi – også til de små bygder.

Sørg samtidig for, at lokale producenter ikke straffes gennem afgifter for at skabe arbejdspladser og produktion her i landet.

Vi skal ikke opbygge systemer for systemernes egen skyld.

Systemerne skal være til for borgerne.

Ikke borgerne for systemerne.

Med disse bemærkninger støtter Naleraq punkt 276 og støtter samtidig intentionen og forslaget i punkt 395.

Tak.